

med zgubo in zmago pri obeh strankah skoraj jednaka, vsakako pa se natanjko ne more določiti.

Nadsodnijsko odločbo je potem tudi naj višji sodnijski dvor z določbo od 3. marca 1881, št. 984 potrdil.

Razlogi najvišjega sodišča:

Toženica je apelacijo izrečno proti popolnemu obsegu prvosodnijske razsodbe vložila in zahtevala popolno zavnitev tožbine prošnje.

Da-si je v svojej apelacijskej pritožbi vtemelila svoj priziv le oziroma 6% obrestij od zneska 1000 gld., bila je nadsodnija ne samo opravičena, temveč tudi zavezana, da je dopuščeno tožbino zahtevanja, kakor tudi celo prvosodnijsko razsodbo svojej razsodbi podvrгла. Tej točki revizijske pritožbe, ki je prav za prav ničevnostna pritožba, manjka tedaj dejanjstvene vtemelitve.

Pa tudi v meritoričnem oziru morala se je nadsodnijska razsodba, kolikor se je z njo prvosodnijska razsodba predrugčila, potrditi, ker je v tožbi stavljeno zahtevanje, naj se služnost (servitus) dosmrtnega stanovanja in živeža in natura v proračunjenem znesku 1000 gld. vknjiži pri zemljiščih v tožbi naznanjenih, gledé na določbo §. 12 zemljeknjižnega zakona nedopuščeno.

Župan, ki v uradnej pri višjej svojej gosposki vloženej objavi koga neopravičeno nečastnega dejanja obdolži, stori se krivega prestopka po §. 487 kaz. zak.

Gospod Alojzij Koblar, župan v Litiji, je 8. svečana 1881 objavil deželnemu prezidiju v Ljubljano, da se je v noči od 6. na 7. svečana 1881 izvršil znani, po časopisih potem mnogo opisani, eksces. V tej objavi se je bralo naslednje:

V noči od 6. na 7. svečana t. l. proti 11. uri zvečer razbila so se tukajšnjemu c. kr. okrajnemu komisarju gospodu Delcott-u okna na njegovem stanovanji, h. št. 22 v Litiji; pri tem se je razdrobilo 24 šip, ter prouzročilo škode 7 goldinarjev. Orodje, s katerim se je vse to napravilo, bile so strešne opeke, kamni in snežene kepe, z vso močjo metane v okna. Prouzročevalec pa

ni bil nihče drugi, kot družba, katero je vodil c. kr. okrajni glavar pl. Vesteneck in v katerej so se nahajali: (tu so se imenovali nekateri gospodje), c. kr. žandarmerijski stražnik Wagner itd. Pripoveduje se med drugim tudi, da je bil gospod stražnik tako pijan, da so ga komaj noge nosile.

Opiraje se na to objavo zatožil je omenjeni žandarmerijski stražnik gospoda župana Koblarja zavoljo prestopka po §§. 487 in 488 kaz. zak.

Javna obravnava vršila se je dné 14. marca 1881 pred c. kr. mest. deleg. okrajno sodnijo v Ljubljani. Z razsodbo od ravno tistega dné, št. 960, spoznal se je zatoženi nekrivega, Karolu Wagner-ju pa se je naložilo, da mora plačati stroške kazenskega postopanja.

Razlogi prvega sodnika:

Objava, katera je predmet današnje obravnave ni bila pri c. kr. deželnem predsedništvu vložena po privatnej osobi, gospodu Alojziji Koblarji; pač pa jo je vložilo litijsko županstvo po svojem predstojniku gospodu Alojziji Koblarji. O tem se dvomiti ne da.

Po §. 24. in 84. kazenskega procesnega reda pa je dolžnost županijam, kakor tudi vsakej javnej oblasti in vsakemu državnemu organu sploh, da objavi kaznjiva dejanja kompetentnej oblasti. Po §. 56. občinskega zakona od leta 1866, dežel. zak. št. 2 pa je še posebna dolžnost županom, da izvršujejo krajno policijsko oblast. — Če je torej Alojzij Koblar, litijski župan, vložil objavo o ekscesu, ki se je baje vršil v noči od 6. na 7. februarja t. l. v Litiji, bila je to uradna objava.

Pri uradnej tej ovadbi, v katerej zatoženi župan obdolžuje tudi današnjega privatnega tožitelja Karola Wagnerja iz Litije, mora se danes samo to preiskavati, so li v njej ležeča obdolženja resnična ali neresnična. Če so ta obdolženja resnična, potem ne sme ovaditelja zadeti nikaka odgovornost; marveč se mora po zakonu postopati proti ovadenemu. Če so pa ta obdolženja neresnična, potem sta dva daljnja slučaja mogoča. Mogoče je, da je bila ovadba zavestno neresnična, ali pa, da je bila ovadba vložena, ne da bi bil ovaditelj prepričan o njenej neresničnosti. V prvem slučaju izvršil bi se bil povsem drug delikt od današ-

njega, to je zločin zlorabe uradne oblasti. O tem deliktu pa se tukaj govoriti ne sme, ker je privatni tožitelj obstal, da sam ne veruje, da bi bil današnji zatoženi imel tak hudoben namen. Namen županov zavestno ovaditi neresnična dejanja je torej v tem slučaju izločen.

Ostaje tedaj le še slučaj, da so se v ovadbo nezavestno vrinila dejanja, katera so se a priori v večjo svetlobo postavila, kakor je bilo potrebno, predno se stvar natančneje ni bila preiskala. Delikta torej župan ni zakrivil, ker je izpolnil samo to, kar izvira iz njegovih županijskih pravic, in še celo iz županijskih njegovih dolžnosti. Z ovadbo je županijestvo litijsko po svojem predstojniku Alojziji Koblarji le višjeji oblastnji hotelo dati pripomočke ter jej pokazati pota, da bi se eksces po kompetentnej oblasti preiskal in razsodil. S tem županijski predstojnik današnjega privatnega tožitelja ni obdolžil z namenom, žaliti ga; obtoženi tedaj po prepričanji sodnikovem ni imel „animus injuriandi“.

Opravičeni in zavezani ovaditelj pa za posledke svoje ovadbe ni odgovoren, ker se ne more misliti, da naj bi sam preiskaval, kar preiskavati sme le kompetentna oblast in v katere pravice bi s svojim preiskavanjem posegal. Iz teh razlogov tudi ni bilo treba preiskavati, ali se je obtoženemu dokaz resnice posrečil, ali ne.

Ker se po sodnikovem prepričanji v predležčem slučaju ne nahaja dejanstvo prestopka po §§. 487 in 489 kaz. zak., ker manjka k objektivnim znakom omenjenega kaznjivega prestopka pripadajoči animus injuriandi, moral se je zatoženec po §. 259 v. 3. kaz. pravd. reda oprostiti.

C. kr. državno pravdnistvo, zastopajoče že večkrat omenjenega žandarmerijskega stražnika, vložilo je proti tej razsodbi pritožbo ali poziv na drugo instanco, c. kr. deželno sodnijo v Ljubljani.

Javna obravnava se je vršila dné 6. maja 1881. Končno je bil gospod Alojzij Koblar obsojen, da je kriv prestopka po §§. 487 in 488 kaz. zak. Naložila se mu je globa 60 goldinarjev.

Razlogi sodnijskega dvora:

Konstatirano je, da je 8. februvarja 1881 od toženega Alojzija Koblarja kot župana v Litiji podpisana objava došla c. kr. de-

želnemu predsedništvu v Ljubljani, kakor tudi c. kr. žandarme-rijskeje deželnej komandi v Ljubljani; v tej objavi se bero besede, katere so v tenorji prve razsodbe natanjko navedene in katere se popolnoma vjemajo z besedami one objave, ki jo je predložil privatni tožitelj Karol Wagner in ki se je v časopisu „Wiener Neuigkeitsweltblatt“ od županijstva in od župana Alojzija Koblarja podpisana ponatisnila. V tej objavi, ki jo je odposlal župan Koblar se nedvomno in na odločen način privatni tožitelj Karol Wagner obdolžuje na jednej strani dejanja po zakonih kaznjivega in sicer prestopka hudobnega poškodovanja tuje lasti po §. 468 kaz. zak. resp. pregreška po §. 147 militeričnega kaz. zak., na drugej strani pa pijanosti, torej nenravnega dejanja, s katerim se Karol Wagner pred javnim mišljenjem lahko očrni. Če pa je vršeče se priskavanje zavoljo gori navedenega prestopka hudobnega poškodovanja tuje lastnine po §. 468 kaz. zak. pokazalo, da se v resnici ni izvršilo kaznjivo dejanje in če se je vsled tega dotično proti Miroslavu Wehrhan-u in Avgustu Unger-ju začeto kazensko postopanje po sklepu c. kr. mest. deleg. okrajne sod- v Ljubljani od 28. februvarja 1881, št. 644 vstavilo, to vse je nasproti besedam, s katerimi se je izreklo v ovadbi obdolženje, nasproti načinu in kakovosti stilizacije te ovadbe, popolnem brez pomena, ker obsega ovadba ravno čisto določeno obdolženje hu- dobnega poškodovanja tuje lastnine. Iz tega pa nedvomno sledi, da se je pravi dogodek popačil. In na ta popačeni dogodek opira se tudi obdolženje, da so bili c. kr. okrajni glavar dr. vitez V., c. kr. davkar R., c. kr. davkarski kontrolor M., c. kr. žan- darm W. izvršilci, in da so se zakrivili prestopka zaradi hudob- nega poškodovanja tuje lastnine.

Z omenjenim sodnijskim sklepom se je temveč konstatiralo, da sta F. W. in topilničar U. le v šali pobila nekaj oken, kar se tudi nedvomno razvidi iz izjave c. kr. okr. komisarja G. D. Da današnji privatni tožitelj K. W. pri tem nikakor ni bil ude- ležen, pokazale so tudi c. kr. deželne žandarmerijske komande preiskave.

Gledé daljnjega obdolženija, da je bil namreč privatni toži- telj W. pijan, sta pred prvim sodnikom zapriseženi priči J. R., nočni čuvaj v Litiji in Anton Kobilšek izrekli: prvi, da je bil žandarm nekoliko vinjen (angeheitert), drugi pa, da žandarma ni

videl pri dogodku pred stanovanjem okrajnega komisarja D., marveč še le pozneje okoli 1. ure v daljavi 50 korakov in da se mu je zdelo, da je imel W. nekoliko negotovo hojo.

Temu nasproti pa je privatni tožitelj K. W. svojo negotovo hojo opravičeval s tem, da je dejal, da mu je v snegu na cesti polzelo. Pozneje zaslišane priče K. R-cher, R. F-kel, U. P-falk, R. R-cher, M. K-er, J. A-ič, K. W-han, A. pl. G., L. T-o, R. R-cher in J. S-c so izpovedale iz svojega prepričanja naravnost in odločno, da K. W. ni bil niti dotičnega večera, niti po noči ob 1. uri, ko se je vračal v kasarno, pijan, temveč da je bil vedno kakor navadno miren in trezen. Te priče so tudi potrdile okoliščine, s katerimi se je zanesljivost pred prvim sodnikom zaslišanih prič jako omajala.

Na izpoved iz službe pri c. kr. okrajnem glavarstvu odpuščenega, sedanjega srenjskega sluge J. S. kakor tudi na izpovedbe E. P. se ne more ozir jemati, ker so te izpovedbe same na sebi nepomenljive, vrh tega pa še pobite z izpovedbami J. L-a.

Na podlagi predležečega obširnega preiskavanja prišel je sodni dvor do prepričanja, da se žandarmerijski stražnik K. W. ni udeležil oknopobijanja in da on nikakor ni bil piján. Obdolženje ki se je izreklo v ovadbi, poslanej c. kr. deželnemu predsedništvu, c. kr. žandarmerijskej komandi in c. kr. okrajnej sodnji, je torej nedvomno neopravičeno. Neopravičena obdolženja pa spadajo pod §§. 487 in 488 kaz. zak.

Gledé na to, da se je ta ovadba poslala javnim uradom in da se je obdolženje v razširjenih časopisih objavilo, se mora zatoženec kaznovati, ker nikakor ni resničnostnega dokaza svoje ovadbe izvršil (§. 490 kaz. zak.).

Zagovarjanje zatoženčevo v glavnej stvari se glasi, da je to ovadbo vložil le kot župan vsled pravice, ki jo ima kot župan in vsled dolžnosti, ki ga veže po §§. 24 in 84 kaz. proces. reda; da on v nikakem slučaju ni odgovoren, če tudi pozneje preiskovanje ni potrdilo popolnoma njegove ovadbe in da je v tem slučaju tudi animus injuriandi izločen. — Če tudi je resnično, da se o tej pravici in o tej dolžnosti dvomiti ne da, se pa vendar tudi ne more tajiti, da mora obrekovanje in krivo obdolženje zategadelj brez kazni ostati, ker se nahaja v ovadbi, katera nosi uradni značaj in katera izhaja od javnega organa. Uradni značaj nikakor

ni še oprostilo, vsled katerega bi bilo mogoče brez kazni obrekovati in obdolževati.

Da-si ta ovadba, kakor prvi sodnik misli, zavoljo pomanjkanja dotičnih kriterij ni zloraba uradne oblasti, vendar okoliščina, da je pošiljatelj župan, nikakor ne brani, da bi se omenjena objava županu v odgovornost pripisati ne smela, ker §§. 487 in 488 kaz. zak. ne dopuščata izjeme in ker se po jasnih besedah zakona vsakdo žaljenja časti krivega stori, „kdor je koga družega krivo prestopka obdolžil ali pa drugače s pripovedovanjem izmišljenih in popačenih dogodeb itd.“ Za to se je moralo tudi vsled uloženega priziva pretresavati vprašanje o resničnosti ali neresničnosti obdolženja. Ne gledé na to, da se ovadba ni najprej poslala kompetentnej osobi, katera je v tem slučaju vrh tega še sama poškodovana bila, namreč državnopravdnemu funkcionarju c. kr. okrajnemu komisarju g. D. v Litiji, kakor to zahteva §. 84 kaz. proc. reda, opustilo se je, kakor se priznava, vsako povpraševanje pri neposredno udeležinem okr. komisarji D., kateri je bil najprej v stanu, stvar razjasniti. Tudi je istina, da bi bil ta gospod takoj uradno postopal, če je stvar to zahtevala. Nasproti pa priznava tožencev pooblaščenec sam, da se je, kakor se je pozneje pokazalo, le pri nezanesljivih osobah in le površno pozivedovalo in da so se na tako nezanesljivej podlagi tako težka obdolženja in tako važne ovadbe oblastnijam poslale, ko so vendar javne, odlične in častne službe ovadenih osov, kot c. kr. okr. glavarja, c. kr. davkarja, c. kr. davkarskega kontrolorja in privatnega tožitelja stražnika K. W. zahtevale največjo pozornost.

Ako se dalje nepristransko presodi vsebina ovadbe, v njej nahajajoči se napadi na c. kr. okr. glavarja pl. V., ki je narodnosti, h katerej spada toženec, notorično nepriljubljen, ako se dalje presodi, da se je ta ovadba takoj c. kr. deželnemu predsedništvu v Ljubljano in c. kr. žandarmerijskej deželnej komandi poslala, in da se je več ovadeb, podpisanih od županstva in z ovadbo županijsko jednako se glasečih poslalo, da se razširijo in po dunajskih časopisih objavije — vsiljuje se nehoté prepričanje, da se je s to ovadbo izvršil nameravan korak, ki se nedvomno odlikuje s sovražnimi in hujskajočimi napadi in popačenjem resnice. Sodni dvor se je torej gledé na to, da je neresničnost v ovadbi navedenega obdolženja jasna, gledé na to, da župan nikdar nima

pravice, proti v ovadbi obdolženim javnim organom tako lahko-miselno in sovražno postopati, gledé na to, da župan ni smel opustiti tiste najmanjše previdnosti, zaradi katere, če jo je opustil, kaznjiv je vsakdo tudi v navadnem občevanji in gledé na to, da v tem slučaju zatoženec ni po §. 490 kaz. zak. nikakor dokazal resnice, prepričal, da je zatoženec kot podpisovalec in odpošiljavec ovadbe imel namen, ž njo v najširjej meri napraviti škandal in s tem žaliti privatnega tožitelja na njegovej časti. Sodni dvor moral je torej, ker je objektivno in subjektivno dejanje prestopka po §. 487 in 488 kaz. zak. dokazano, ugoditi tožiteljevemu prizivu in — kar se tiče obsojenja — spremeniti prvosodnijsko razsodbo in toženca obsoditi zaradi navedenih prestopkov v smislu predstoječe rozsodbe.

Kazen se je morala po §§. 267 in 493 kaz. zak. odmeriti z zaporom od 1. do 6. tednov. Obtežujoča okoliščina je bila konkurenca dveh prestopkov po §§. 487 in 488 kaz. zak. kakor tudi teža kaznjivega obdolženja, s katerim se je privatni tožitelj gledé na javno službo občutljivej škodi izpostavil, olajšujoča okoliščina pa je dosedanje popolnem neomadeževano življenje zatoženčevo. — Gledé na prevladanje olajšujočih okoliščin, kakor tudi gledé na stanovske in poslovanja razmere zatoženčeve, je sodni dvor izrekel izvanredno polajšanje po §. 266 kaz. zak. in tudi spremenil zakonito kazen zopora prve vrste v globo po §. 261 kaz. zak. Kazen odmerjena v gorenjej rozsodbi proti zatožencu pa je primerna njegovej krivdi.

Najemna pogodba?

(Določba najvišjega sodnega dvora od 15. julija 1880, št. 4457, s katero se je odstranila nadsodnijska odločba od 18. februvarja 1880, št. 1969 ter se potrdila rozsodba okrajne sodnije logaške od 8. oktobra 1879, št. 10146.)

Dné 14. junija 1869 umrl je v Ravniku Jožef Tomazin. Njegova zapuščina izročila se je s privoljenjem udove Barbare Tomazin hčeri Neži Tomazin. Ko se je ta dné 20. junija 1874